

Nu zie ik het voor me!

TU/e

EINDHOVEN
UNIVERSITY OF
TECHNOLOGY

Hoe een verrassende oplossing - een praatplaat - bijdraagt aan het succes van het regionale zorgnetwerk Kind naar Gezonder Gewicht

door Susan Verwilligen MSc PDEng - klinisch informaticus
begeleid door: Ir. Guido Zonneveld - TU Eindhoven

Het probleem: een haperend zorgnetwerk

De samenwerking in het zorgnetwerk Kind naar Gezonder Gewicht in de regio 's-Hertogenbosch is suboptimaal. Dat komt onder andere door problemen in de communicatie tussen verschillende professionals, de centrale zorgverlener en het kind en ouders. Dat moet beter. Een netwerkplatform voor informatie-uitwisseling is de oplossing. Ten minste, dat is het idee...

In het zorgnetwerk zitten onder andere fysiotherapeuten, diëtisten, maatschappelijk werkers, artsen en psychologen. Zij zetten zich, elk vanuit hun eigen vakgebied, gedreven in voor kinderen met overgewicht, zodat een gezonder gewicht kan worden bereikt en kind en ouders lekker in hun vel komen te zitten, of anders gezegd: een groter gezondheidswelzijn ervaren. Professionals, het kind en de ouders werken samen aan het behalen van doelen die ze zelf hebben gesteld. Deze doelen zijn klein. Dat maakt dat er resultaten worden geboekt en dat motiveert om door te gaan. Op deze manier werken kind en ouders actief aan een gezondere leefstijl. Uiteindelijk kunnen zij hieraan blijven werken, omdat ze eigen regie kunnen pakken én behouden. Welke zorgprofessionals gedurende het traject worden betrokken hangt af van de gestelde doelen en de problematiek. De spin in het web is de centrale zorgverlener: zij begeleidt het kind samen met zijn ouders in de reis die zij afleggen.

Om het communicatieprobleem op te lossen, is de volgende opdracht geformuleerd: ontwerp een netwerkplatform dat de samenwerking tussen de professionals onderling, maar vooral tussen de professionals en het kind en de ouders in het regionale zorgnetwerk Kind naar Gezonder Gewicht verbetert.

Nu zie ik het voor me!

Overgewicht bij kinderen - een urgent probleem

In Nederland heeft 14,7 procent van de kinderen tussen de 4 en 17 jaar overgewicht. 2,5 procent van deze groep heeft obesitas. Dit heeft vervelende gevolgen, in de eerste plaats voor de kinderen zelf. Ze hebben een grotere kans op diabetes type 2, leververvetting, hart- en vaatziekten en kanker, en hebben vaker last van een laag zelfbeeld, pesten, gedragsstoornissen en depressies. Daarnaast zijn er de maatschappelijke gevolgen: mensen met overgewicht zijn minder productief op de arbeidsmarkt en verzuimen meer. Dat kost geld. Over het algemeen geldt: hoe ernstiger het overgewicht, hoe hoger de kosten.

Om hier iets tegen te doen is door de gemeente 's-Hertogenbosch, de GGD Hart voor Brabant en het Jeroen Bosch Ziekenhuis de regionale aanpak Kind naar gezonder Gewicht ontwikkeld. Deze aanpak, die uiteindelijk ook vertaald is naar een landelijke aanpak, wordt uitgevoerd door het regionale zorgnetwerk Kind naar Gezonder Gewicht.

Even inzoomen: wat gaat er precies niet goed?

Met deskresearch, semigestructureerde interviews, groepsbijeenkomsten, het in kaart brengen van patiëntreizen en een knelpuntenanalyse is de situatie van het regionale zorgnetwerk Kind naar Gezonder Gewicht in kaart gebracht. Een aantal zaken blijkt niet goed te gaan.

Het kind en de ouders hebben onvoldoende grip op het proces van de netwerkaanpak. Ook hebben zij onvoldoende zicht op de informatie die voor hen van belang is. Of het nu gaat om het persoonlijk leefstijlplan, de hulpverleners waar ze mee te maken hebben of de behandelingen en de resultaten, na verloop van tijd raken kind en ouder de draad kwijt en hebben moeite hem weer terug te vinden.

De professionals hebben geen goed beeld van de rollen en bijbehorende verantwoordelijkheden van zichzelf en andere hulpverleners in de aanpak. Ook hebben ze onvoldoende zicht op de situatie van het kind dat naar hen wordt doorverwezen: ze weten niet goed welke hulpverleners nog meer betrokken zijn, welke behandelingen er al hebben plaatsgevonden en welke resultaten er inmiddels zijn behaald.

Waarom het eerste idee - een netwerkplatform - niet de oplossing bleek

Langzamerhand wordt steeds meer duidelijk dat het suboptimale functioneren niet komt door het ontbreken van een netwerkplatform waarop je informatie kunt uitwisselen. Het echte, onderliggende probleem is onduidelijkheid. Onduidelijkheid over het proces van de netwerkaanpak, en onduidelijkheid over de verschillende rollen en verantwoordelijkheden van de deelnemers.

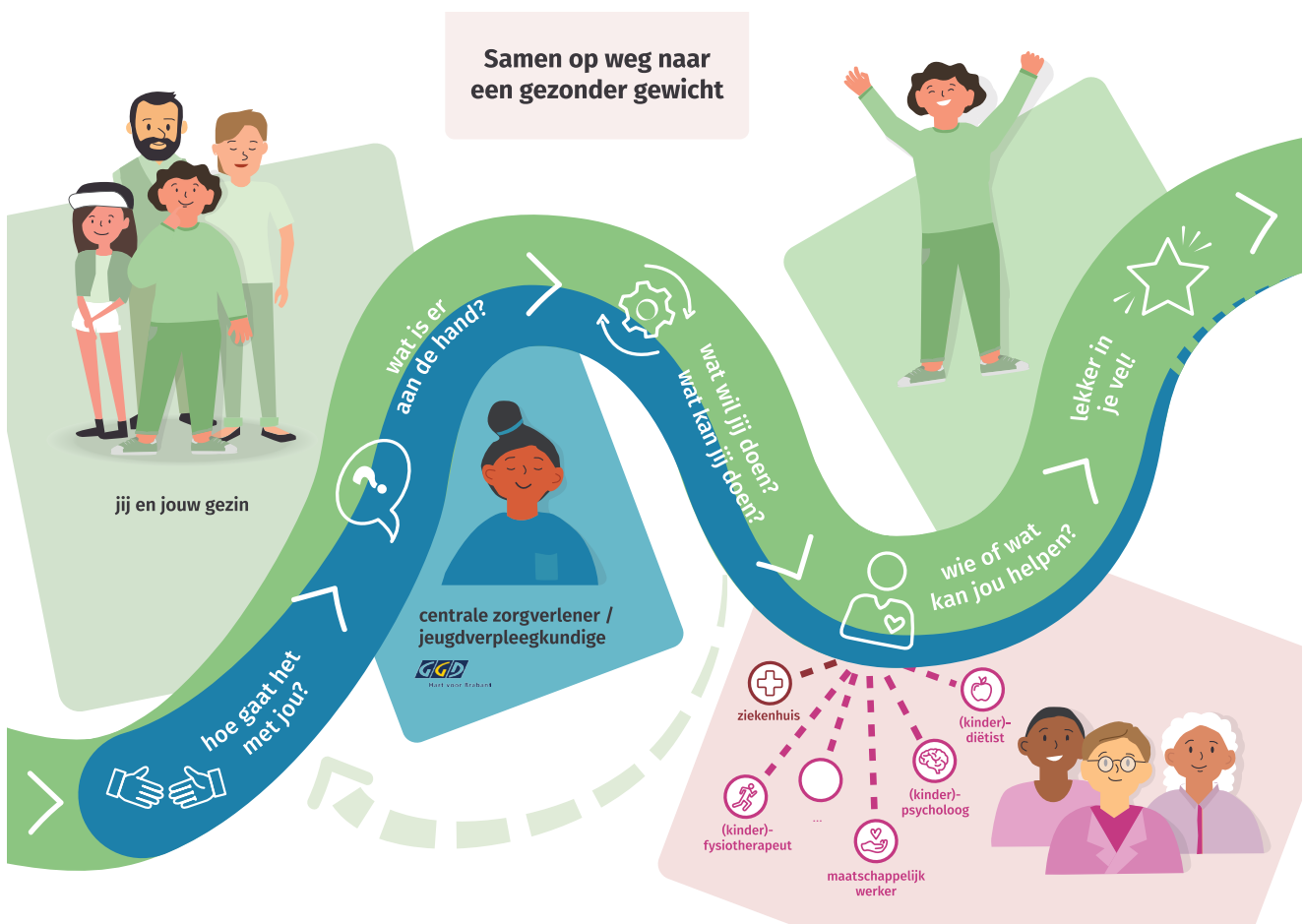
Dit is geen technisch probleem. Een nieuwe applicatie en ICT-infrastructuur - het gevraagde netwerkplatform - is, zeker in de ontwikkelingsfase waarin het nog relatief jonge zorgnetwerk zich bevindt, geen of alleen een beperkte oplossing.

Maar wat dan wel? Om daar achter te komen is de opdracht aangepast: ontwerp een laagdrempelige en eenvoudige oplossing voor de regionale aanpak Kind naar Gezond Gewicht die bijdraagt aan de gestelde doelstellingen uit dit project en het onderliggende probleem oplost.

Nu zie ik het voor me!

Wat werkt wel? - Een verrassende uitkomst

Rekening houdend met de fase waarin het zorgnetwerk zich bevindt, de uitbouw- en monitoringsfase, bleek een visueel instrument, een praatplaat, de meest geschikte oplossing te zijn. Hij is ontwikkeld met een grafisch vormgever, de projectgroep, bestaande uit medewerkers van het Jeroen Bosch Ziekenhuis en GGD Hart voor Brabant en verschillende andere professionals uit de praktijk. Met de praatplaat op tafel zie je in één oogopslag voor je welke reis het kind en zijn ouders (gaan) maken op weg naar een gezonder gewicht, en wie daarbij betrokken (kunnen) zijn.

Op de voorkant zie je het proces en de hoofdrolspelers: het kind, zijn ouders en de centrale zorgverlener die de hele tijd *stand by* staat. Ook de professionals die ingevlogen kunnen worden zijn in beeld. Op de achterkant van de plaat hebben zij allemaal een eigen visitekaartje, waarop staat wat zij voor het kind en de ouders kunnen betekenen.

De plaat geeft voor het kind, de ouders en de professionals het proces goed weer en schept duidelijkheid over de verschillende rollen en verantwoordelijkheden. De professionals die hem uittestten zijn positief: 'Dit hebben we heel hard nodig' en: 'We gaan de praatplaat bij ieder kind dat op het spreekuur komt gebruiken!' De plaat, maar zeker ook het ontwikkelproces ervan, heeft gezorgd voor een optimalisatie van de samenwerking in het regionale zorgnetwerk Kind naar Gezonder Gewicht.

Nu zie ik het voor me!

Wat andere zorginstellingen hiervan kunnen leren

Dit project leert dat ICT niet altijd de oplossing is en dat het goed is om je daar bewust van te zijn. Zijn er problemen in de samenwerking? Ga samen om tafel en bespreek met alle betrokkenen het proces en de problemen die je daarin tegenkomt. Gaat het om samenwerking in een netwerk, waarin mensen uit verschillende organisaties samenwerken, dan kan het zomaar gebeuren dat professionals elkaar tijdens deze gesprekken voor het eerst zien. Heb je het probleem helder, sta dan ook open voor *out of the box* oplossingen. Kijk wat werkt, en durf daarbij buiten je eigen vakgebied te kijken.

Naast duidelijkheid over het proces en de verschillende rollen, waar de plaatplaat in voorziet, is meer nodig voor een succesvol netwerk. Vaak wordt gedacht dat een netwerk 'gewoon' een groep personen of organisaties is, die op basis van gelijkwaardigheid zo intens mogelijk met elkaar communiceert. En dat die samenwerking *an sich* het oplossend vermogen in zich heeft. Dat is een misvatting. Om goed te functioneren heeft een netwerk een structuur en richting nodig, plus een minimale set aan regels. Dat geeft alle betrokkenen de broodnodige houvast en de mogelijkheid zich verder te ontwikkelen. De tweede *must* is leiderschap: een persoon (of meerdere personen) die informeel of formeel het netwerk bij elkaar houdt, aanjaagt en mensen en organisaties in het netwerk mobiliseert en richting geeft. Als het regionale zorgnetwerk Kind naar Gezonder Gewicht ook werk maakt van deze aspecten ziet de toekomst, en daarmee de toekomst van kinderen met overgewicht in de regio Den Bosch, er rooskleurig uit.

Meer informatie

- Wil je meer weten over dit onderzoek? Neem dan contact op met Susan Verwilligen:
S.Verwilligen@jbz.nl.
- Heb je ook een vraagstuk voor een van onze trainees? Neem contact op met Guido Zonneveld:
g.a.m.zonneveld@tue.nl of bel **040-2475897**
- **de ontwerpersopleiding klinische informatica TU Eindhoven**